

מסורת הש"ס

א) לקמן לא. ב) לקמן לה. ג) לקמן לה. ד) לקמן כט. מנחות יב. ע"ש. ה) שבת קנ. חולין נה: קכב. ו) ירושל' שבת פ"ד ה"א, פסחים פ"ו ה"א, סנהדרין פ"ח ה"ב, ט) [לקמן לא. סוטה טו. חולין קלג]. ירושל' תרומות פ"ה ה"א, בכורים פ"ב ה"א, ו) [מוסף פ"ג ה"ב ע"ש חולין נה:]. ז) [לעיל די,]. ח) ת"כ צו פ"ג ה"ב, קדושים פ"א ה"ד, ט) חולין קכב, י) שם, י) ויקרא א ה, ז) [נ"ע מ"ו מנחות ג]. ד"ה הכל ביתר ביאור, ט) [נ"ע] היטע מ"ו חולין ט. ד"ה להביא:

הגהות הב"ח

(א) גמ' מנשה וזכו שלמיו ביום השלישי: (ב) רש"י ד"ה שלישי וכו' וזכו שלמיו ביום:

שינויי נוסחאות

[א] אין רישא ר' אליעזר וסיפא רבנן. [בחה"י: פריד', ש"ס:]. [ג] י"א רבה (י"ט"ו ובה"ב ב"ש"י): [ד] ככל כהנ"י דחפ"י פירסות, וכן הוא תפר (ד"ס:). [ה] ואלן לפי הגמטא הגמ"א פחות שלח"ן מנח"ל הפירסות: [ו] בהמה דקה ממק ולימא חתולין (תנ' הגמ"א דרש"ט). ויעב"ן מוחק תיבת דקה: [ז] שנים וארצה וזו דתו כרי (ש"ס ופרי"ו:.) [ח] דלא גרסי' אמר רבא מוחק כהנה דוכתא, ע"י יצמנת ג ע"א ופסול' שם ד"ה אחר ויבטולין ק"ע א' ויבטול' שם ד"ה אחר לויאל' כהנה דוכתא, ע"י יצמנת ג הענין בכל הכוונות פוסטת היל' מוחק דגם אמר רב לא היה בפתחת ע"ה (הגמ"א: וגי' ש"מ וצנ"י רבה, ורש"י כ' דניל לגמיון שמואל: ו) הורג נגמ: [י] ג"א לימנו פוסלת ונעשר כרת באכילתו ואת שחיטתו עליו חוץ למקומו פוסלת ואין בו כרת. גי' היר"פ כהנ"י שני ש"ס וצנ"י רבא, וגי' לעל אוח ב: [א] לאכילת מוזבה (ש"ס:.) [א] תיבת עור ממק (בחה"י:.) וזכ"ה כצ"י, ח"ק גורס [וצנ"י גבי אילת אימורין:]. [ב] כצ"י רבא, וצנ"י: [ג] דבור זה שייך לעיל קודם דגם עגל ה' (ש"ס:.) [ד] י"ג להקטיר (רש"ס:.) [ה] כצ"י גבי אילת אימורין, [וצנ"י גבי אילת אימורין:]. [ו] ג"א לימנו פוסלת ונעשר כרת באכילתו ואת שחיטתו עליו חוץ למקומו פוסלת ואין בו כרת. גי' היר"פ כהנ"י שני ש"ס וצנ"י רבא, וגי' לעל אוח ב: [א] לאכילת מוזבה (ש"ס:.) [א] תיבת עור ממק (בחה"י:.) וזכור זה שייך לע"ז [חן סדר הכוזבים] דלא אחי שפיר וז"ע: [ב] דאשכחן בירש יבימות (ש"ס:.) דבור קמיתא [ב] להקשות וקמ"ל הכא דעור האליה כל"ל וזכ"ה כצ"י (צ"ק). וע"י ש"מ מחזיקים: [ד] הא שפיטא ל' מדפריך תנינא. (ש"ס:.) [ב] תנינא ענין (בחה"י:.) שמת מ'ו ממוקות (ש"ס:.) ג"א חוזה לגמרי אפילו בשלמים ומשום מיימיר כו' כל"ל (צ"ק והגר"א חבה, וע"י ש"מ מחזיקים: [ב] בון לאכור' י"ל מאד למזבח לז"ה עור אליה לאכילה גבי זבח ויבטחמא להקטיר הוי מאלס למוזח (ש"ס ע"ש). וע"י קרא:

כאליה דמי. ואפילו לענין הקטרה ובשלמי כצנש שליתיו קריבה נמי העור ו: קרב כי היכי דלענין אכילה חשיב ליה כשר לענין מלוא הקטרתו נמי כשר הוא וקמני מתני' דכי שחית שלמים לאכול עור האליה כחון או למחר הויא מחשבה ואע"ג דחישב מאכילת מוזבה לאדם: רבי

אליעזר היא. לקמן בפ' כל הפסולים (דף לה:). **לאכול דבר שאין דרכו או חוץ לימורים** או חוץ לזמנו או חוץ למקומו: **ולקטיר**. חוץ לזמנו או חוץ למקומו: **דבר שאין דרכו להקטיר**. כגון כשר: **לאכול דבר שדרכו לאכול**. כשר: **שדרכו להקטיר**. אבל אם חישב להקטיר כשר למחר או לאכול אימורין למחר כשר שאין מחשבין מאכילת אדם למוזבה ומאכילת מוזבה לאדם: **לאו כאליה דמי**. לענין מלוא הקטרתו הוא דמעטיה קרא כדמפרש רבה ז: ח. מלכו האליה תמימה גבי הקטרת אליה כתיב ופרש כהדיא חלב ולא עור: **והכא כמאי עסקין**. מתני' דחשיב ליה אכילת אדם כאליה של גדי שאינה קריבה כדאמרן בפ"ק (לעיל דף ט). לימד על העו שאינה טעונה אליה: **מאי קמ"ל**. מנא דממני' אי כאליה של גדי קאי אי אמרת בשלמא בשל כצנש קמ"ל לשמואל דמחשבין מאכילת אדם לממוזב ו: **ומאכילת מוזבה לאכילת אדם כרבי אליעזר** ולרב הונא דמוקי לה כרצנן אשמעינן מנא דידן דעור אליה לאו כאליה דמי להקטירו אלא לרב חסדא למה לי למתניהי אי לאשמועינן דעור אליה לענין אכילת אדם כאליה דמי וכי חשיב עליה לאכול למחר כאליו חישב על כוית מבשרו האילי וריכין וחזי לאכילה: **סנינא**. כשחטת חולין: **ואלו שעורוסיסין כצנרן**. לטמא טומאת נבילות וקחשיב עור האליה: **מלטרף**. לטמא טומאת אוכלין ככזיזה או טומאת נבילות כזכית: **אכל הכא**. לענין קדשים כתיב גבי מתנות כהונה **לכל קדשי בני ישראל** לך נתמים לנשחה (במדבר י). והיינו לגדולה כדמתרגמינן לרצו ללמד שיהו אוכלין אותן דרך אכילת מלכים המשוחים ולא עיבדי מלכים דאכלי עור אימא לא תהא מחשבה: **עגל הרך**. מפרש כהעור והרוטב י כל נקמה וזה לצדו יש לך להביא עור א' אלא קדשים מכל השנויים שם: **עור י' ביום הפרסות**. י מן הארכיזה ולמטה: **חוץ למקומו**. אם שחט ע"מ לאכול ז: מאחת מאלו חוץ למקומו: **עולה אין**. גבי עולה הוא דתנא מחשבת הקטרת עור אליה דפסלה: **אכל זבח**. סתמא לא קמני שמע מינה אין מחשבת הקטרה מועלת בעור האליה כשאר זממים: **לרב הונא**. דלמרי כהדיא מעטיה קרא גבי אליה ז: דנהוי אימורין אכל גבי עולה לא אימעטי דכתיב י הנתמים ועור האליה כשר הוא: **אלא לרב חסדא**. דלמרי גבי אליית אימורין עור נמי קרב ליתני

זבח סתמא: **איבעיה אימא**. הך מתני' גבי אליה של גדי ולא מיתמי ליה זבח כאליה במחשבת הקטרה אלא במחשבת אכילת אדם כי מתני': **מנהי מילי**. דמחשבת חוץ לזמנו ז: וחון למקומו פוסלת ז: וענוש כרת כזכילה זאת שחישב עליו חוץ לזמנו: **פרי קריא כתיבי**. חד חוץ לזמנו וחד חוץ למקומו: **שלישי**. אם האכל יאכל מלשני (ויקרא ו) ומוקיס ליה מנא לענין כצנש עבודה לאכול מוזבחו ביום השלישי הכתוב מדבר: **זכר חוץ לזמנו**. דשלישי חוץ לזמן אכילת שלמים הוא: **פגול**. דכתיב כספיה דקרא פגול יהיה קרא יתירא הוא לרצות חוץ למקומו ומסתברא דלמחשבת חוץ למקומו מוקמינן לה ולא אמחשבת שאר פסלות כגון לשפוך דמו [על הרפפה און] ע"מ לערבו כדס הפסולין י: דדמי לחון לזמנו קמריבי כהאי קרא וחון למחילה דמי לחון לזמן: **ממנו**. משמע דלא קאי אעונה י: תשא דנפקא לן מיינה כרת אלא אחד מייניהו דלחד משמע ולא שנים מדלא כתיב האוכלת ולשמוק י: **למעוטי**. דממנו מיעוטא הוא: **עדיף**. לאוקומי כרת עליה: **דסמך ליה**. דהאי ממנו סמוך לפגול יהיה דמרבינן ציה חוץ למקומו: **כשהוא חומר שלישי כפרסא קדושים סהיו**. קרא זוטא ואם האכל יאכל ביום השלישי פגול הוא לא ירעה (ויקרא יט): **סנהו** ב: **לחון למקומו**. דכאזכול ממש ביום השלישי ליכא לאוקמא דהא כתיב לא ירעה ואמרינן לקמן (דף כט). וכי אחר שהוכשר יחזור ויפסל אלא על כרחך במחשכ כשעת עבודה ע"מ כן קאמר:

כל הזבחים שקבלו דמן פרק שני זבחים

כח.

אמר שמואל הא מני ר' א'יעזר היא. וסבר לה כההוא מנא דלמר כריש הקומץ רבה (מנחות דף ז. ח). דלר' אליעזר הוי ככרת ולא סבר לה כרבי ירמיה דמוקי בסוף פירקין (דף לא): סיפא כרבי אליעזר דלא תיקשי רישא וסיפא כר' אליעזר ומליעתא כרצנן וא"ת

לרבי אליעזר מאי איריא עור האליה אפילו אליה נמי ואי לאשמועינן עור זא האליה כצנר תנינא ואלו שעורוסיסין כצנרן כדפריך בסמוך וי"ל כיון דעיקרה אמא לאשמועינן כר' אליעזר אין לחוש אי אגב אורחיה אשמועינן דעור כצנר אע"ג דתנינא דלשכחן ב: כשמעתא קמיימא דצרכות (דף ג). דפריך ולימני זאת הכוכבים ומשני מילתא אגב אורחיה קמ"ל דכפרה לא הויא לחוש אי אגב אורחיה אשמועינן מעכבא אע"ג דתנינא במסכת נגעים (פ"ד מ"ד א) העריצ שמשו אוכל בתרומה הביא כפרמו אוכל בקדשים ז:

תנינא אלו שעורוסיסין בבשרן. הקשה ה"ר יעקב מאורליינש

טובא קמ"ל דפכ' העור והרוטב (חולין דף קכב): אמרינן אל תקניטי שכלשון יחיד איז שונה אותה גבי עור הרשע של עגל הך דפליגי רצנן משום דסופו להקשות ב: ועור האליה הוי לנ"ע כצנר ועור קשה היכי דייק מעור הרשע דיחידאס היא מצרייתא דאלעזר צן יהודה הא ב: פשיטא לן מדפריך תנינא הא קחשיב עור האליה דהוי לכולי עלמא כצנר: **להביא** עור שר בית הבושת. פי' בקונוטרס וזה לצדו יש לך עוד א: להביא אכל קדשים מכל השנוים שם ומימה הא חיכא נמי עור השליל ופי' בקונוטרס בחולין (דף ו). דלא חשיב שליל משום דאינו נוהג צנעולה ומימה והרי ב: צית הנושט דאין נוהג צעולה ונראה דלא קמני שליל משום דלמר פרק כל הפסולין (לקמן דף לה). דסיגל כשליל לא תפגל הוצח ולא קאמר להביא ב: אלא דבר שאינו לגמרי צעולה ומשום דמייירא כרייתא צעולה לא תנא צית הנושט כהדיא וקאמר להביא ז: **בשלמא** דרב הונא היינו דקתני עוזה. תימה דתוספתא קמני זבח וי"ל דרב הונא הוה מוקי לה כרבי אליעזר דלמר מחשבין מאכילת מוזבה ב: לאדם:

אלא דרב חסדא **מאי איריא** דקתני עוזה איתני זבח. לשמואל לא מקשה למע לי למיתמי עולה ליתמי זבח דאי מני זבח הוה מוקמינן ליה כרבי אליעזר:

זהו חוץ למקומו והנפש האוכלת ממנו אחד ולא שנים ז: זהו חוץ לזימנו ולמעוטי חוץ למקומו ואימא והנפש האוכלת ממנו זהו חוץ למקומו ולמעוטי חוץ לזימנו מסתברא חוץ לזימנו עדיף דפתח ביה אדרבה חוץ למקומו עדיף דסמך ליה אלא אמר אביי כי אתא רב יצחק בר אבדימי [אמר רב] י סמך אדרתני תנא כשהוא אומר שלישי בפרשת קדושים תהיו שאין ת"ל שהרי כבר נאמר ואם האכל יאכל מבשר זבח (ה) השלמים ביום השלישי

זהו חוץ למקומו והנפש האוכלת ממנו אחד ולא שנים ז: זהו חוץ לזימנו ולמעוטי חוץ למקומו ואימא והנפש האוכלת ממנו זהו חוץ למקומו ולמעוטי חוץ לזימנו מסתברא חוץ לזימנו עדיף דפתח ביה אדרבה חוץ למקומו עדיף דסמך ליה אלא אמר אביי כי אתא רב יצחק בר אבדימי [אמר רב] י סמך אדרתני תנא כשהוא אומר שלישי בפרשת קדושים תהיו שאין ת"ל שהרי כבר נאמר ואם האכל יאכל מבשר זבח (ה) השלמים ביום השלישי

עין משפט ונר מצוה

קיד א מ"י פ"א מהל' שאר אבות הטומאה הלכה ט: ב מ"י פרק י"ד מהלכות פסח"מ הלכה י:ז

תורה אור השלם

- והקריב מזבח השלמים אשה ליתנה חלבו האליה תמימה לעצמת העצה יסודנה ואת החלב הכמסה את הקרב ואת כל החלב אשר על הקרב: ויקרא ג, ט
- וידבר ידקה אל אהרן ואני דבה נתתי לך את משמרת תרומתי לכל קדשי בני ישראל לך נתתיים למשקחה ולבגדיך לקח עולם: במדבר יח, ח
- ואם האכל יאכל מבשר זבח שלקיו ביום השלישי לא יקדש והקריב אתו לא יקדש לו פגול ידקה והנפש האכלת מבשר עונתה תשא: ויקרא ז, יח
- ואם האכל יאכל ביום השלישי פגול הוא לא יקדש: ויקרא יט, ז

מוסף רש"י

כל השוחט והמקבל כו'. או ו: או ו: דבר שדרכו להקטיר. אימורין. כדליתין לעיל דשמי אכילת מפגלות וכלב דלמיטא עליה לאפילו למחר לחלו לכן, אימורין למוזח כשר לאדם (קטנו כח). שעורוסיסין בבשרן. מיעוטא כצנרן: עור שתחת האליה. ער הונג מתחת מקוס שאין מער מפני שהוא רך (וחוין קכב). למשחה לגדולה. כענין שחיתת קרס צית תמיס למשה, כל תמיסא שנתמי לן כצנחוקן נמתי לן לגדולה, כדמתרגמינן לרבותא (שם קלב). בקדשים צענין שמהה וזכולה דכתיב לן נתמים למשה, דדק שסלמיס אוכלים (יומא יז). איבילס. כשר. עיכוס. דלוי. להביא עור בית הבושת. צית הנהס של נקיה (שם קכב). לביי מפרש ואמר להביא עור בית הבושת, משום דאין להביא אלא זה לצדו, שהרי כל המניין שם החולין ליתום צעולה שניין כלן חון מזה, עור השליל אינו ראוי להיות צעולה דאין שליל לכרס (שם ו:).

שיטה מקובצת

הא מני ר' אליעזר היא וא"ת א"כ מאי איריא עור האליה אפי' האליה עמה נמי. ואי לאשמועינן דעור האליה כאליה דמי, תנינא ואלו שעורוסיסין כצנרן כדפריך בסמוך. ונראה לפשר האילן ותיקב כנא אמא לאשמועינן כרי"א אגב אורחיה אשמועינן דעור האליה כאליה דמי אע"ג דשמעינן לה במקום אחר (תורה:.) תנינא ואלו שעורוסיסין בבשרן. הקשה ה"ר"ר יעקב מאורליינש מאי מימי מאותה משנה הא אמרי' בחולין (דף קכב): אל תקניטי בשלון יחיד (שונה) איז צית [שונה] אותה, וי"ל דהא דקאמר התם דהוי כסידמא קאי על עור הרשע של עגל הך דפליגי רצנן עליה משום ספוסה להקשות אכל עור האליה לנ"ע הוי כצנר (תורה:.) תורה"ל להביא וכו' ונראה דלא קתני שליל משום ב"ו דפגיל בשליל לא תתפל חובת וסויאל ולא הוי פגול לגמרי כשלמים שייך. אבל צית תבוסת דינו ממש כשלמים דלס תפגל צית תבוסת תפגל סוכה (הור"ח:.)

^[1] קרא